

Valenciana, SA de prosa

Fa poc, en el número 45 de *Caràcters*, Marc Romera, en parlar dels impulsos i les aportacions dels nous narradors catalans, ho feia sense trepitjar-se els dits i no establia barreres temporals fixes. Partia de dos estadis, el format pels escriptors joves ja madurats (incloïa des de Puntí, Sala, Moliner i Albert Sánchez Piñol fins a Sebastià Alzamora, Francesc Serés i Pere Guixà) i el compost per narradors més recents (on anomenava, entre altres, Najat El Hachmi, Lluïcia Ramis, Edgar Cantero, Melcion Comes, Martí Sales i Joan Miquel Oliver). Bé, doncs jo també, per tractar la narrativa valenciana d'ara, m'arreceraré en l'ambigüitat i, si molt convé, l'eixamplaré, perquè l'objectiu d'aquest article encara és més problemàtic per la raó de tallar la narrativa en català en pedaços i pel simple fet que al País Valencià voler fixar fornades d'autors encara és un pèl, o dos, més embolicat. Darrerament, corre la brama pels blogs que l'aixeta de narradors va en camí d'exhaurir-se per la calamitosa etapa històrica en què viuen les terres valencianes; opinió que ha sigut contestada per una onada d'optimisme arran de l'aparició d'un escriptor jove amb un cert pedigrí mediàtic, com és el cas del músic Xavier Sarrià, del premi atorgat a Xavier Aliaga i del fet que Manuel Baixauli ha provocat un gran efecte amb *L'home manuscrit*, un llibre amb el mètode de boca a orel·la que ja va, si no vaig errat de comptes, per la sisena edició. El que escriu aquestes ratlles serà més modest, no farà cas ni als uns ni als altres, i es limitarà a jugar amb el que hi ha. Això sí, cal constatar que des de fa temps al País Valencià pocs narradors sorgeixen amb una edat primerenca, ho fan més aviat amb certa maduresa.

A part dels noms indiscutibles de Ferran Torrent i Joan F. Mira, els narradors que es troben ara en un punt dolç són els nascuts en les primeres passes dels seixanta del segle passat. Crec que poca gent posarà en dubte que autors com Baixauli, Martí Domínguez i Vicent Usó posseeixen universos narratius amb forta personalitat, i caldria afegir-hi Francesc Bodí i Esperança Camps.

Una bona part dels autors que s'han donat a conèixer en el nou mil·lenni han nascut en la segona part de la dècada dels seixanta i en la dècada següent. El primer tram el conformen Joan Garí, Urbà Lozano, Carles

Bellver, Albert Garcia Pascual, Carles Cortés, Silvestre Vilaplana i Gemma Pascual. Al segon trobem Salvador Company, Xavier Aliaga, Juli Capilla, Josep Martínez Sanchis, Liris Picó, Anna Rúbio i Fandos, Rafael Claver Fos, Francesc Gisbert, Jordi Colonques, Xavier Sarrià, Francesc Bononad, Maria Torres i Palau i Marc Pallarès. Seria injust no esmentar la literatura orientada als joves on, a banda d'alguns noms citats, cal tenir presents autors com ara Lluís Miret, Ximo Cerdà i Manuel Matoses. Ja sé que la llista és extensa, però convé remarcar l'existència d'un nom considerable d'autors, d'ambició i objectius molt variable, capficats en dir la seua, tot i haver unes circumstàncies adverses, fet que motiva que autors que no se situen en les primeres línies han de recórrer a les noves tecnologies o a l'autoedició per tal de fer públiques les seues obres.

Avui en dia no es fàcil trobar grups generacionals que defensen uns objectius i una voluntat estètica enfrontada obertament als pares literaris, però es poden detectar unes ànsies i unes orientacions en la narrativa que es produeix ara al País Valencià i que, d'entrada, les podem sintetitzar en quatre punts. En els darrers anys ha sorgit la necessitat de tocar, i si convé amb fermesa, els maldecaps que afecten la societat actual. I se'n porta la palma el tema de l'especulació urbanística, i, en general, tot allò que esdevé un dissolvent del paisatge i d'un rostre històric i cultural determinat del país, mentre el discurs oficial crea un país de xauxa paral·lel a la depredació. Hi ha una veritable obsessió per assenyalar el deliri d'uns sectors que, per tal de munyir beneficis ràpids, no els importa assolir el propi hàbitat. Entre les aproximacions de Ferran Torrent i Joan F. Mira han volgut dir-ne alguna cosa Francesc Bodí, Joan Garí, Salvador Company i Francesc Gisbert. En la línia més política destaca l'encert de *Si no ho dic, rebente* de Xavier Aliaga, qui amb un filtre burlesc i gro-

tesc tracta el naufragi de l'ensenyament públic i la imposició de la llei de l'imperi del ciment en els ajuntaments. La literatura que es mou en aquestes coordenades explota una perspectiva realista, encara que no sempre siga així. En seria el cas de *Silenci de plom*, on Salvador Company —un dels autors més ambiciosos i consistents— integra aquesta temàtica enmig d'una intenció estilística i de reflexió metaliterària que té com a punt d'atracció un microcosmos i una mena d'Houdini literari entestat a crear una aura enigmàtica al voltant de la seua identitat. També juga a l'equívoc, per bé que sense moure's d'uns referents més versemblants, el Francesc Bodí de *Soroll de la resta*.

Un altre imant temàtic és la memòria històrica, la recreació de la guerra, la postguerra i l'exili (Francesc Gisbert i Marc Pallarès), on potser destaca per ser innovador l'enfocament de veure'n els seus efectes des del present (Joan Garí i Salvador Company).

La mirada global de les coses que marca la informació actual és perceptible en autors joves. Així, Xavier Sarrià en els relats *Històries del paradís*, escrit en un estil directe però sense adoctrinar, ofereix una mirada política sobre la injustícia social, la violència i la pobresa a escala internacional. La petjada de la cultura de masses és total en l'obra de Maria Torres i Palau, composta per monòlegs trenats segons la mirada d'actors cinematogràfics o de personatges de cel·luloide. La concepció del llibre en forma de ventall, de galeria de personatges lligats per un motiu, també la contemplem en la catalogació de caràcters de dona que configura *Femení singular* d'Urbà Lozano.

La preocupació per les relacions entre cultures i el maltractament a les dones són els fonaments del darrer llibre de Carles Cortés, qui conrea una literatura de personatges. Un camí semblant segueix Liris Picó, que s'ha centrat en l'educació femenina, la maternitat i els conflictes de parella.

Un segon eix el formaven la voluntat estètica i la construcció d'artefactes imaginatius. L'obra més emblemàtica en aquest moment és la de Manuel Baixauli, que confecciona personatges obsedits a crear universos propis i explora l'irreal i l'estupefacció com a ingredients de la vida humana. Una literatura on el toc de pedra és més la

intenció estètica que no la versemblança també la practiquen Vicent Usó i Salvador Company. La preocupació formal dels narradors du a calçar les trames amb gèneres distints. Així, Baixauli dialoga amb l'assaig i el teatre; Company amb la ciència-ficció i l'exegesi literària; Lozano amb el guió cinematogràfic, els mecanismes del gènere policíac i el relat breu; i Bonnad proposa una experimentació que mobilitza el diàleg amb altres llenguatges artístics i l'acoblament dels gèneres.

La voluntat d'explorar altres àmbits domina *L'home de Melbourne* de Juli Capilla, que beu de la ciència-ficció i s'alimenta de la intriga per reflexionar sobre la identitat i la clonació, la llibertat i el control. La literatura fantàstica té un pes definitori en els relats de Carles Bellver, que també s'ha submergit en un terreny pròxim: la follia.

La realitat valenciana preocupa, però hi ha el temor que l'atmosfera local asfixie la ficció i, per aquest motiu, els novel·listes fan l'esforç d'ennavegar-se en altres geografies. I, precisament en aquesta aventura, Francesc Bodí acon-

segueix amb la màgia d'*Havanera* el seu millor llibre.

Un dels drames de la narrativa en català és atraure lectors i alguns ho resolen per la via del gènere i una escriptura correcta, cisellada amb ofici i sense perdre de vista els camins més o menys convencionals. Així, posem per cas, Silvestre Vilaplana convertí en una ocasió la vida i l'obra de Joanot Martorell en una trama d'aventures i en una altra mira d'imitar la recepta del complot històric amenitzat amb la traca de simbologies i profecies religioses. Una altra opció que s'ha fet servir, i no seria d'estranyar que cada vegada es fera més, és el *psicothriller* o la carn de psiquiatria.

Finalment, cal apuntar que l'humor i la ironia han temptat bastant els narradors en els darrers anys. Urbà Lozano ha trobat una fórmula encertada en *Plagis*, on gràcies a una estructura afortunada i una trama de creuaments i paral·lelismes tira endavant una novel·la divertida on retrata diverses generacions. En aquesta tònica trobem, amb un to pujat de graus, una tirada a narrar el desficaci o des-

del desficaci com la que practiquen Claver i Colonques.

En la narrativa valenciana podem plantejar tots els problemes que vulguem, i uns quants més, i un n'és la recerca d'estratagemes per captar lectors sense perdre la dignitat narrativa, perquè així, sense trames potents, tampoc els llibres no trauen el cap en el mercat tan rebolicat del llibre en català. Però per als narradors que no viuen de la tirania dels tiratges, la gens bucòlica situació valenciana pot fins i tot engrescar-los a apostar per jugades singulars. I el resultat de tot plegat és que a hores d'ara els prosistes tenen un domini de l'idioma i de l'ofici que els permet fer-lo ballar al ritme que els convé, amb flexibilitat i sense vergonya, si cal, i els facilita la incursió per àmbits de tota mena i condició. I d'aquesta manera poden fer sonar la corda greu de la literatura sense perdre el compàs i el ritme per tal que el lector gaudisca de la lectura. En aquesta ruta s'ha avançat bastant. Si no podem de vista que es movem en un cercle reduït, la cosa no està gens malament.

Francesc Calafat

Núm. 60 (Hivern 2008/09)
Darwiniana: en el segon centenari del naixement de Charles Darwin
Monogràfic coordinat per Martí Domínguez

La revista de referència de la **Xarxa Vives** d'universitats

Subscriu-te ara a MÈTODE i podràs rebre com a regal de benvinguda l'*Autobiografia* de Charles Darwin, per primera vegada traduïda al català i sense censurar. Si ho prefereixes, pots triar qualsevol dels altres títols de la col·lecció MONOGRAFIES MÈTODE, *Albert Einstein. El seu segle i la seua ciència* o *Els nostres naturalistes*, el DVD amb els 50 primers números de MÈTODE o la samarreta dissenyada per Artur Heras amb el lema «Cultivar la ciència».

SUBSCRIPCIONS: Servei de Publicacions de la Universitat de València. Carrer Arts Gràfiques 13. Tel.: 96 386 45 61. València 46010.
Preu Subscripció anual 2009 (4 números l'any):
25€ per a Espanya, 40€ per a l'estranger.

www.metode.cat